

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra historie

HISTORIE SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE V ČESKÝCH ZEMÍCH VE 20. STOLETÍ

Bakalářská diplomová práce

Autor: **Lucie Krejčová**

Vedoucí práce: **prof. PhDr. Jana Burešová, CSc.**

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma: „Historie služební kynologie“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne 6. 4. 2023

Podpis

OBSAH

Úvod	4
1 Vztah člověka a psa před vznikem moderní kynologie	7
1.1 Rozdělení plemen psa	10
2 Rozvoj kynologie před první světovou válkou	14
2.1 Kynologie během první světové války	18
3 Meziválečné období	23
4 Druhá světová válka.....	26
4.1 Vývoj kynologie po druhé světové válce	27
5 Pes ve službě člověku	30
5.1 Využití psů pro vojenské účely ve světě v historii	31
5.2 Záchranářská kynologie.....	33
5.3 Horská služba	36
5.4 Pohraniční stráž	36
6 Historie výcviku psů	39
6.1 První četnický psinec v Písku.....	39
6.2 Výcvikové středisko Nové Hrady.....	42
6.3 Chovatelská stanice v Prackovicích nad Labem.....	43
7 Závěr	44
8 Seznam pramenů a literatury.....	45
Prameny	45
Literatura	46
Internetové odkazy	47
9 Resumé.....	49

Úvod

V oboru kynologie se pohybuji od dětství. Vyrůstala jsem v okolí psů, zejména německých ovčáků, a proto je mému srdci kynologie velmi blízká. Oba moji rodiče jsou kynologové. V současné době se věnuji především sportovní kynologii, ať už jako majitelka dvou německých ovčáků či účastnice na psích zkouškách. Toto téma jsem si zvolila na základě svých zálib a koníčků.

Chceme-li hovořit o kynologii,¹ je třeba se podívat na samotný začátek. Již od dob pravěku existuje pouto mezi člověkem a psem. V této době se již psi začali objevovat kolem lidských obydlí. Jak šel čas, tak lidé postupně ochočovali psy až se dá hovořit, že si je vycvičili. Psi začali být bezpodmínečně potřební jako hlídači a ochránci stád či dokonce jako lovci. Právě ochočováním a postupným výcvikem se ze psa divokého stal nám velice známý pes domácí (*canis lupus familiaris*). Za předchůdce psa je považován vlk (*canis lupus*). Až teprve koncem 19. století se pes poprvé objevil po boku člověka v policejní služební kynologii. V dnešní době je pes využíván v bezpečnostních složkách jako je Policie ČR, Armáda ČR, záchranná služba či horská služba. Pes je tedy nezbytným a jediným společníkem člověka za jakékoliv situace.

Ve své bakalářské práci přiblížím historii kynologie od samého počátku, přes zmínky o psech ve starověkém Řecku, za vlády Přemyslovců až do konce 20. století. Prioritně se budu věnovat českým zemím v moderních dějinách. Pro širší kontext uvedu i jiné oblasti ve světě. Práce je rozdělena do šesti kapitol. V první kapitole bude popsán vztah člověka a psa před vznikem moderní kynologie a rozdělení plemen psů. V druhé kapitole se práce zaměří na rozvoj kynologie před první světovou válkou a následně samotná první světová válka. Třetí se věnuje kynologii v meziválečném období. Následně se zabývá kynologií během druhé světové

¹ Kynologie se zabývá studiem psů z biologického hlediska. Dělí se na služební a sportovní kynologii. Dále sem také spadají výstavy, zkoušky, chovatelství, myslivost či záchranářství.

války a vývojem po ní. Dále je zmíněn pes ve službě člověku, kde je popsáno využití psů pro vojenské účely v historii ve světě, záchranářskou kynologii, horskou službu a pohraniční stráž. V poslední kapitole je mapována historie výcviku psů. Pro tuto kapitolu jsem si zvolila dva psince, a to četnický psinec v Písku a výcvikové středisko Nové Hrady. Poté se budu věnovat výcvikovým a chovatelským stanicím současnosti. V této kapitole jsem zvolila Prackovice nad Labem.

Práce vychází jak z literatury, tak z pramenů. Pro tuto práci budou stěžejní dvě knihy od Jiřího Rulce *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu a Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. První kniha popisuje vývoj kynologie v českých zemích již od Rakouska až po současnost. Rulc v knize mapuje i výcviková střediska a chovatelské stanice četnictva. Druhá kniha je rozšířeným vydáním, kde je zpracováno i využití psů u Policie ČR, horské služby či železniční policie.

Jako další knihy pro práci byly použity například *Německý ovčák II* od Jiřiny Koudelové nebo *Dějiny policie a četnictva II*. od Pavla Macka a Lubomíra Uhlíře. Prameny, které byly v práci využity jsou časopisy. Jako opora pro práci posloužil časopis *Pes přítel člověka*, ročníky 1969-73,77, 2007, 2009 a 2011. Jedná se o nejstarší kynologický časopis. Vyskytují se v něm témata napříč všemi oblastmi kynologie. Tento časopis vychází od roku 1956 dodnes. Vydává ho Pražská vydavatelská společnost, přičemž autory většiny článků jsou samotní kynologové. Na problém narážím ve starších vydáních, jelikož u článků nejsou uvedeni jejich autoři, při nejlepším jen jejich iniciály. Také časopis *Bezpečnostní služba* ročník 1939, který vydávalo Ministerstvo národní obrany v letech 1931-1940. Jedná se o časopis policie a četnictva Protektorátu Čechy a Morava. Dále využiji časopis *112: odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatel* ročník 2014. Tento časopis poskytuje

informace o požární ochraně, činnosti integrovaného záchranného systému a problematiku ochrany obyvatelstva. Vydavatelem je Hasičský záchranný sbor.

Cílem bakalářské práce je vytvořit přehled o vývoji historie služební kynologie od počátku až do současnosti a přiblížení dvou prvních četnických psinců i výcvikových středisek a chovatelských četnických stanic. V neposlední řadě bych chtěla porovnat využití psů u bezpečnostních složek České republiky.

Zpracování výše uvedené problematiky bude kompilační na základě literatury a článků.

1 Vztah člověka a psa před vznikem moderní kynologie

Vztah mezi člověkem a psem je velmi pradávny. Žádné dějinné spisy nesahají tak daleko do minulosti, aby bylo možné zjistit, kdy se pes objevil po boku člověka.

Ještě před prvními dochovanými písemnými zprávami máme pochopitelně důkazy o psu domácím. Bohužel o pradávném psu domácím můžeme udělat představu pouze na základě nalezených koster nebo kultury tehdejších lidí. Mnoho badatelů se nemůže shodnout a jejich názory se značně liší. Například Theodor Studer, který vytvořil dělení předhistorických plemen psů zastával názor, že předkem psa domácího je bezpochyby pes divoký. Oproti tomu druhý názor, jenž zastávali jiní badatelé byl, že předkem psa domácího je vlk nebo šakal. Tento názor zastával například F. Bílek, který to zmínil i ve svém pojednání o původu psa.²

Podle mnoha badatelů patří pes mezi nejdříve domestikovaná zvířata.³ První ochočení psů se datuje do doby kamenné, tedy zhruba 3 miliony let př.n.l.–4. tisíciletí př. n. l.⁴ Tito ochočení psi se podobali dnešním špicům. Mnoho vědců se dokonce domnívá, že špic pochází z divokého šakala.

Již v období starověku byli vyobrazováni psi na mincích. Ve starověkém Řecku se na mincích objevovali špicové. Na sicilských mincích dokonce chrti. Starověcí Římané používali psy k lovu anebo k ochranně svých stád a domovů. Když se v domě Římana nacházel velký pes, bylo na tuto skutečnost okolí upozorněno nápisem: „Cave canem“, tedy v překladu pozor na psa.

U keltských obyvatel v Galii byli stejně jako na Sicílii oblíbeni chrti. Naopak v Asii či Indii se objevovaly dogy. Dogy se rozšířili z Tibetu do Číny, Indie i starověké Mezopotámie. V Babylónii žili takzvaní psi pariové, kteří čistili ulice od odpadků. Pariové se vyskytovali

² *Kdo byl předkem psa? Pes přítel člověka*, 15, 1970, č. 3, s. 3.

³ *Člověk a pes v dějinách. Pes přítel člověka*, 17, 1972, č. 1, s. 22.

⁴ *Pes ve starověku. Pes přítel člověka*, 16, 1971, č. 10, s. 22.

blízko bydlišť a Babylóňané se jim vyhýbali. Dokonce se proti těmto psům chránili nošením amuletu.⁵

Sblížení člověka se psem je možné vysvětlit, tak že se pes pohyboval v okolí lidských obydlí, živil se zbytky jídla, a dokonce upozorňoval člověka na případné nebezpečí. Když člověk postupně vypozeroval tyto věci, začalo docházet k domestikaci psa. Člověk si tedy psa ochočil a začal ho využívat jako svého pomocníka k různým službám, jako například lov zvěře, chov dobytka, rybolov, zemědělství apod. Díky tomuto se začaly vytvářet skupiny psů, např. lovečtí, pastevečtí, strážní apod. Jelikož k nejstarším povoláním člověka patří lov zvěře, lze říci, že lovec byl první, který užíval psa pro svou potřebu.⁶ Pes se tedy začal stávat ochráncem jak člověka, tak i jeho obydlí. Psova oddanost a věrnost prohlubovala vztah mezi člověkem a psem. Vzniklo takové pouto, jako žádné jiné mezi člověkem a jinými zvířaty.⁷

V nejstarším perském sborníku náboženské nauky se můžeme dozvědět, že psovi byla připisována vyšší síla právě k ochraně člověka před zlými duchy. V jiných sbornících zákonů se píše, jak psí hlas ničí zlo. Pokud by někdo úmyslně zabil nebo zranil psa, bude nejpřísněji potrestán.⁸

Pes je bezpochyby jedním z nejoddanějších tvorů, což dokazuje i dějepise Plinius starší, který ve svém díle popisuje psa Hincana. Jeho pes byl natolik věrný svému pánovi, že za ním skončil do plamenů při probíhající kremaci a uhořel společně s ním.⁹

Pes měl u mnoha starých národů a mýtický význam. Podle Indů provázeli dva psi lidské duše na onen svět. Jeden pes byl černý a druhý strakatý.¹⁰

⁵ *Kdo byl předkem psa? Pes přítel člověka*, 15, 1970, č. 3, s. 3.

⁶ *Speciální výcviky psů*. Praha 2021, s. 11.

⁷ RULC, Jiří – ŠTAUDINGER, Juraj – NEVOLNÝ, Peter. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha 2014, s. 15.

⁸ *Speciální výcviky psů*. Praha 2021, s. 12.

⁹ *Pes ve starověku. Pes přítel člověka*, 16, 1971, č. 10, s. 22.

¹⁰ *První zdomácnění psi v Evropě, Asii, Americe. Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 5, s. 5.

„Egyptané, Inkové i Peršané uctívali psa jako strážce podsvětí a průvodce do království smrti“. Když pes zemřel, lidé drželi smutek. Pes byl nabalzamován a uložen na zvláštní pohřebišť. Dokonce i Etiopané prokazovali psům úctu, korunovali psiho krále, jenž se tímto stal poradcem náčelníka.

Řekové si též cenili psů. Hvězda Sirius je pojmenovaná po jednom ze psů lovce Oriona. Řeckému bohu Hádovi (bůh podsvětí) nestačila jedna psí hlava, nýbrž hned tři.

Nelze vyjmenovat všechny národy či kmeny, které uctívaly psy. Někteří totiž psa považovali za nečisté zvíře. Nejspíše proto, že se nejednalo o národy lovců, a tak si nemohli vytvořit ke psovi takový vztah.

Již před dvěma tisíci lety napsal Cicero: „... Jaká věrnost psa, který hlídá vše, co mu svěříme do péče. Jaká hrdinnost při obraně pána. Jaká nenávisť k protivníkovi. Jaká jemnost nosu při sledování stop, jaká lovecká náruživost. To vše svědčí o tom, že toto zvíře bylo stvořeno jen a jen pro užitek člověku...“

Při vzniku křesťanství v Evropě se v Bibli o psovi hovořilo z velké části hanlivě. Bible tvrdila, že pes nebude přijat do ráje, avšak pozdější církevní spisy u psů oceňují jejich vlastnosti, věrnost a také oddanost. Nejednen svatý je psem dokonce doprovázen.

Už za vlády Přemyslovců, tedy přibližně od roku 872 do roku 1306, vlastnili feudálové největší smečky loveckých psů, které si dávali darem. V období renesance se již psi dostali dokonce do ložnic šlechty.¹¹ V dobách středověku byl pes využíván i v oblasti lékařství, kdy se malý pes pokládal na břicho nemocnému člověku, aby zlý démon nemoci přešel z člověka na zvíře.¹² Na základě nařízení krále Zikmunda bylo roku 1402 vybudováno takzvané „laboratorium“ ve městě Debrecín, kde se pečovalo o nemocné i zraněné psy, kteří byli z královských nebo vojenských řad.¹³

¹¹ RULC, Jiří. *Dějiny československé služební kynologie*, s. 16.

¹² *Člověk a pes v dějinách*. Pes přítel člověka, 17, 1972, č. 1, s. 22.

¹³ *Ze starých kronik*. Pes přítel člověka, 16, 1971, č. 11, s. 21.

1.1 Rozdělení plemen psa

Příroda dala několikrát dala podnět k vytváření nového plemene, když se ve vrhu objevilo netypické štěně. Zde hovoříme o mutaci. Právě toho si člověk všiml a začal se šlechtěním. Valná většina plemen založena na zákonech dědičnosti vznikla až od 50. let 20. století. Psem se již rozumí čistokrevným—to znamená, že má určité charakteristické znaky, barvu, a vlastnosti dané příslušným plemenem. Poté zbýval pouhý jediný krok k založení kynologie. Vznikly plemenné knihy a vytvořil se standard jednotlivých plemen. Od této chvíle hovoříme o kynologii.¹⁴

Tvrdilo se, že pes má polyfyletický původ, což znamená, že pochází z více než jednoho druhu. Mnoho lidí si myslelo, že pochází z vlka, šakala a nějakého již dnes vyhynulého druhu psovité šelmy. Nynější zkoumání a práce se spíše staví k názoru, že pes je monofyletického původu, tedy že pochází z jednoho druhu, a to z vlka. Stejně tak jako jiná zvířata, například ovce pochází z divoké ovce nebo domácí kůň z koně převalského.¹⁵

Psa je možné rozdělit podle několika hledisek. Jako první dle použitelnosti psa (lovečtí, pastevečtí, služební, vodící... Dále podle velikosti (trpasličí, střední a velký). Nebo také podle toho, jakou má srst (dlouhosrstí, krátkosrstí, hladcí, drátosrstí...). Bohužel ne každý pes by do tohoto dělení zapadal, a proto se hlavní ohled bere na tvarové znaky, nejvíce na utváření lebky.

Vědecké poznatky získané během vykopávek v různých částech světa nám daly odpověď na otázku ohledně rozdělení plemen.

Nejlepší dělení předhistorických plemen psů vytvořil v roce 1901 Theodor Studer. Právě jeho základní dělení se mezi sebou liší ve stavbě lebky.¹⁶

¹⁴ RULC, Jiří. *Dějiny československé služební kynologie*, s. 17.

¹⁵ *Kolik předků má pes? Pes přítel člověka*, 17, 1972, č. 8, s. 22.

¹⁶ *Roztřídění plemen psů. Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 3, s. 10.

Studer rozdělil předhistorická plemena psů do 6 skupin:

1. Canis familiaris palustris–Rütimeyer

Jednalo se o psa rašelinného. Řadil sem plemena jako čau-čau, špice, knírač, pinče, dobrmany či teriéry.¹⁷

Pojmenování teriéři je odvozeno z latinského slova terra, což znamená země. Říká se jim tak protože pronásledovali svou kořist až pod zem. Tuto skutečnost nám dokazuje již dílo „Historia naturalis“ od Plinia staršího z období starověku.¹⁸ Knírači jsou řazeni do vývojové skupiny pinčů, kteří se vyvinuli ze stejné skupiny jako teriéři.¹⁹ Plemeno čaučau pochází z Číny a patří do vývojové skupiny špicovitých plemen.²⁰

2. Canis familiaris Inostranzewi–Anušin

Do této skupiny řadil Studer psy polární, tedy samojedského psa, akita-inu a lajky.

Samojed je typickým severským špicem a patří do asijské vývojové větve. Toto plemeno se dnes vyskytuje od poloostrova Kola po dolní tok řeky Jeniseje.²¹ Akita spadá do vývojové skupiny špiců, kteří pocházejí z Asie. Příbuzným plemenem jsou lajky,²² které pocházejí ze severního Ruska a Sibiře.²³

3. Canis familiaris intermedius–Voldřich

Do této skupiny se řadili barváři, brakýři, ohaři, čínští palácovní psi, japonští chinové a maltézáci.

¹⁷ Tamtéž, s. 11.

¹⁸ *Foxteriér v minulosti*. Pes přítel člověka, 17, 1972, č. 1, s. 19.

¹⁹ STUHLÝ, Ivan: *Velká ilustrovaná kynologická encyklopedie*. Praha 2015, s. 515.

²⁰ Tamtéž, s. 194.

²¹ Tamtéž, s. 718.

²² Tamtéž, s. 26.

²³ Tamtéž, s. 470.

Nejpoužívanějším plemenem pro loveckou kynologii jsou ohaři. Nejznámějšími druhy ohařů jsou dlouhosrstý a krátkosrstý.

4. *Canis familiaris venacitus*–chrti

V této kategorii se nacházeli ruští, afgánští, perští, angličtí, egyptští a italští chrti. Dále také irský vlkodav nebo skotský deerhound.²⁴

Původ chrtů je jižní, orientální. Chrti patří mezi jedna z nejstarších plemen psů.²⁵ Obyvatelé Orientu každého chrta nazývali saluka. Byl to pro ně nebeský dar. Těchto psů si natolik cenili, že je dokonce mumifikovali a pohřbívali se svými pány.²⁶

5. *Canis familiaris decumanus*

Tato skupina byla zastoupena psy, jež byli odvozováni od černého vlka tibetského. Těmto psům se tedy říká dogovití. Řadí se sem doga, buldok, mastif, rotvajler, novofundlandský pes, bernardýn či slovenský čuvač.²⁷

Doga byla označována jako aristokrat mezi psy díky své majestátnosti a eleganci.²⁸

6. *Canis familiaris matris optima*–Jeitteles

Do poslední skupiny, kterou Theodor Studer vytvořil, byli řazeni ovčáčtí psi, tedy němečtí, belgičtí, skotští, francouzští a šetlandští ovčáci.²⁹

Německý ovčák patří mezi nejmladší plemena. Vznik tohoto plemene se datuje do 19. století.³⁰

²⁴ *Roztřídění plemen psů*. *Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 3, s. 11.

²⁵ *Afgánský chrt*. *Pes přítel člověka*, 17, 1972, č. 2, s. 6.

²⁶ *Nebeský dar Arabů*. *Pes přítel člověka*, 16, 1971, č. 1, s. 11.

²⁷ *Roztřídění plemen psů*. *Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 3, s. 11.

²⁸ *Sága rodu dog*. *Pes přítel člověka*, 15, 1970, č. 4, s. 4.

²⁹ *Roztřídění plemen psů*. *Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 3, s. 11.

³⁰ *Německý ovčák*. *Pes přítel člověka*, 17, 1972, č. 3, s. 2.

Předci ovčáka byli dokonce objeveni na Moravě již za doby bronzové. Jejich původ se odvozuje od indického vlka landga.³¹ Tito psi byli nalezeni v archeologických vykopávkách i na jiných místech než na Moravě.³²

Studer na toto rozdělení psů přišel na základě kraniometrických studií, které jsou založeny na tvaru a rozměru lebky. Jelikož jiné znaky nebyly k dispozici a nemohl z nich vycházet, je toto rozdělení velmi často kritizováno. Na základě dnešních názorů není možné prehistorické psy pokládat za předchůdce dnešních psů.³³

Ještě před Studerem se o rozdělení pokusil vídeňský profesor na univerzitě Fitzinger. Ten plemena rozdělil do sedmi skupin. Jednalo se o psy domácí, psy s hedvábnou srstí, jezevčíky, lovecké psy, tarače, chrty a naháče. Je zřejmé, že některá plemena rozdělil podle srsti, některá naopak podle stavby těla či samotného původu. Na základě tohoto nepravidelného rozdělení vznikala řada nepřesností. Nové rozdělení podle Theodora Studera převládá až dodnes.³⁴

³¹ *První zdomácnění psi v Evropě, Asii, Americe. Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 5, s. 5.

³² *Roztřídění plemen psů. Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 3, s. 11.

³³ *K otázce původu psa. Pes přítel člověka*, 21, 1977, č. 11, s. 7.

³⁴ *Roztřídění plemen psů. Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 3, s. 12.

2 Rozvoj kynologie před první světovou válkou

Jelikož byla neustálá potřeba psů pro různé účely, lidé se začali scházet do spolků. Na základě toho patřily mezi jejich aktivity mj. parforsní hony.³⁵ Ve Francii nalezneme původ těchto honů již ve 14. století. Při parforsních honech byli používáni chrti. Při honech byly rovněž kladeny požadavky na oblečení, pravidla honu a signály lesním rohem.³⁶

Od 40. let 19. století až do roku 1914 byly Pardubice centrem parforsních honů. Pardubice se tedy staly centrem sportovně společenským pro šlechtu. V Čechách jako první pořádal hony Oktavián Josef Kinský roku 1836. K prvním honbám se užívalo 140 koní a 36 psů. Hony se konaly čtyřikrát týdně. V této době se začaly objevovat i hony na zajíce, které byly jedenkrát týdně.³⁷

Poslední hon se konal 6. 12. 1913. Kvůli válečným událostem byly hony zastaveny. Jezdci spolu s koňmi byli povoláni do války. Když skončila válka hony nebyly znovu obnoveny a zanikly. V dnešní době tyto hony připomínají tzv. Hubertovy lovecké jízdy. Kolem roku 1882 vznikl Spolek pro chov a cvičení psů, určený především pro majitele psů, kteří byli používáni k chovu, cvičení či honbě.³⁸

Služební psi byli cvičeni parforsní metodou, která se k nám rozšířila z Německa. První dochovaná zmínka o této metodě se vyskytuje v knize od Heinricha Wilhelma Döbela, která pochází z roku 1740. Parforsní metoda se používá dodnes i přes nepříliš dobré znalosti psychologie psa.³⁹ Pokud ale psa cvičil někdo, kdo si osvojil jeho povahu a vedl tak na základě toho individuální výcvik, mohl pes v budoucnu dosáhnout výborných výsledků na základě parforsní metody.

³⁵ Jednalo se o předem připravenou štvanici, kdy aristokracie sledovala ve volném terénu na koních předem vystopovaného či odhyceného jelena, jenž prchal před psí smečkou. Cílem těchto honů bylo jelena vyčerpat a zabít tesákem nebo vyčerpat natolik, aby nebyl schopný útěku a potom jej vrátit do jeho původního prostředí.

³⁶ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 19.

³⁷ Tamtéž, s. 20.

³⁸ Tamtéž, s. 22.

³⁹ *Metody výcviku psů*. *Pes přítel člověka*, 15, 1970, č. 2, s. 7.

Vznik kynologie v českých zemích je, stejně jako v jiných zemích, spojován s lovem zvěře. Již prameny z dob Karla IV.⁴⁰ dokazují, že na hradě Karlštejn měl psinec zaměřený na chov loveckých psů.

Během 16.–19. století byly české země velmi oblíbeným loveckým místem pro rakousko-uherskou monarchii. Naši lovečtí psi byly po celé Evropě velmi oblíbení a ceněni, zkrátka měli tu nejlepší pověst.⁴¹

Již roku 1884 v Německu začali používat psy k vojenským účelům. Byli používáni ke službám sanitním, strážným a hlídkovým. Během první světové války (1914–1918) mělo Německo přibližně 30 000 vycvičených psů a vybudováno pro ně bylo několik psinců. Belgie měla oproti Německu ve své armádě psů velmi málo, pouhých 250.

Psi také pátrali a stopovali. A jelikož mezi přirozenou schopnost psa patří vynikající čich, sluch, vyvinutý nervový systém a samozřejmě fyzická zdatnost byli používáni ke stopování zlodějů či zločinců, a především k ochraně člověka, majetku, a hlavně našeho života.⁴²

Pes sloužil po boku policistů prakticky již od 19. století. Nejvíce byli psi používáni v Německu, Francii a Belgii. Těm městům, která měla služební policejní psy se zločinci vyhýbali. Změna nastala na přelomu století, kdy služebních psů bylo již velmi málo a trvalo až do konce první světové války, než se tato skutečnost změnila a policejních psů opět přibývalo, a to vydrželo až do dnešních dní.⁴³

Rakouský profesor Dr. Hans Gross byl prvním, koho napadlo zavést policejní psy do služby. Ve své knize „Kriminální pes a jeho výkony“⁴⁴ uvádí, že v Německu onu myšlenku

⁴⁰ Římský císař a český král, 1316–1378.

⁴¹ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 25.

⁴² Tamtéž, s. 17.

⁴³ *Psi v počátcích kriminalistiky*. Pes přítel člověka, 15, 1970, č. 2, s. 22.

⁴⁴ HAN, Hans: *Der Kriminalhund und seine Leistungen*. Augsburg 1927.

dostal policejní komisař a státní zástupce Laufer, jenž v německém městě Schwelm přiřadil policejní psy do služby tehdejší veřejné bezpečnosti.

Gross svoji myšlenku zavedení psů do služby zveřejnil již v době, kdy učil na vysoké škole v Praze, a to v „Příručce pro rakouské četnictvo“. Jeho článek vyvolal obrovský zájem na toto téma. Vyvrcholilo to vydáním knihy „Naše policie“, kde byly sepsány veškeré zkušenosti a doporučení zavést policejní psy do služby. 1. 10. 1901 byl do služby ve městě Schwelm uveden první policejní pes.⁴⁵

Roku 1903 bylo založeno Státní a výcvikové středisko pro policejní psy ve městě Grünheide nedaleko Berlína, kde se jako nejvhodnější pro pachové i stopové práce prokázal německý ovčák. Do tohoto výcvikového střediska se až do roku 1914 sjíždělo mnoho policejních oddílů z celého světa.⁴⁶ Toto středisko bylo kynology označováno „Hochschule“ neboli vysoká škola.⁴⁷ Tímto začala historie policejních psů i na našem území.

Za jednoho z prvních zakladatelů četnické kynologie na našem území je považován Theodor Rotter. Byl to český četnický rytmistr. Mimo jiné byl Rotter průkopníkem využití německého ovčáka při pátrání.⁴⁸

Roku 1909 byl založen rakousko-uherský spolek pro policejní psy. Smyslem tohoto spolku bylo cvičení psů pro policii a četnictvo. Současně s tímto spolkem byl téhož roku založen první psinec „PRAGA“ v Praze. Tento psinec se zabýval chovem čistokrevných policejních psů.⁴⁹ Majitelem psince byl Václav Matoušek, policejní inspektor.⁵⁰

První dva psi (ovčáci Vlk a Vlčka) byli pořízeni roku 1909 bezpečnostní službě četnictva v Čechách díky Theodorovi Rotterovi. Tito psi byli pořízeni ve Fuchsově psinci ve

⁴⁵ KRYZÁNEK, Jiří: *Policejní pes, I. část*. Benešov 2020, s. 11.

⁴⁶ KOUDELOVÁ, Jiřina: *Německý ovčák II*. České Budějovice 2011, s. 26.

⁴⁷ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie a ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha, 2010, s. 29.

⁴⁸ STRAUS, Jiří – VAVERA, František: *Dějiny kriminalistiky*, s. 141. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012.

⁴⁹ KOUDELOVÁ Jiřina: *Německý ovčák II*, s. 27.

⁵⁰ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 31.

vile „Svět zvířat“, který se nachází v Praze, přesněji nad Klamovkou. Rotter je považován za jednoho ze zakladatelů četnické kynologie – on sám tyto dva psy cvičil. Rotter také napsal odbornou publikaci o výcviku služebního psa, ve které uvedl vlastnosti a dovednosti, jež musí pes mít, aby byl povolán do výkonu služby. Vlček a Vlčka odstartovali novodobou éru služebních psů v Československu.⁵¹

Jakmile se rozhlásilo zavedení policejních psů, tak mnoho velitelství podalo žádost o zařazení svých psů na zkoušku.⁵² Totiž, aby pes mohl být užitečný pro výkon služby, musel projít zkouškou stejně jako jeho psovod.⁵³ Bylo doporučeno, aby pes u četnictva byl využit ke službě pátrací, kvůli skvělému čichu psa. Pes ve službě nesměl být bez náhubku, měl pronásledovat a zastavit zločince a rovněž měl sloužit k ochraně svého vůdce.⁵⁴

Ve výcviku se pes učil, aby štěkáním neprozradil svého pána, ale pouze aby na nepřítele upozornil vrčením. Také musel umět uposlechnout pokynů psovoda, jako například zůstat na místě, kde mu psovod řekne. Jako nejdůležitější věc, kterou musel pes umět bylo, aby se odkudkoliv vrátil na stanici se vzkazem o pomoc. Jako poslední musel umět vyhledat ztracené osoby či schované věci.⁵⁵

Krátce před první světovou válkou, 22. 5. 1911, vzniká Mezinárodní kynologická federace dodnes známá pod zkratkou FCI.⁵⁶ Jejím cílem bylo a dodnes je chránit kynologii a čistokrevné psy. Mezi 5 států, které tuto organizaci založily patří Německo, Rakousko, Belgie, Francie a Nizozemí. Federace kvůli válce zanikla, ale již roku 1921 byla znovu obnovena.⁵⁷ Československo se nejspíše stalo členem roku 1934 na generálním zasedání v Monte Carlu, kdy

⁵¹ RŮŽIČKA, Josef: *Policejní psi v Čechách slaví sto let: časopis pro chov a výcvik psů všech plemen. Pes přítel člověka*, 54, 2009, č. 9, s. 18–19.

⁵² RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 31.

⁵³ MACEK, Pavel – UHLÍŘ, Lubomír: *Dějiny policie a četnictva II., Československá republika (1918-1939)*. Praha: Police history, 1999, s. 64.

⁵⁴ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 35.

⁵⁵ KRAJNÍK, Václav: *Policajná kynológia: učebnica Policajnej kynológie pre študentov Akadémie Policajného zboru v Bratislave*, s. 18.

⁵⁶ KOUDELOVÁ, Jiřina: *Německý ovčák II*, s. 27.

⁵⁷ *History of the FCI*. In: <https://www.fci.be/en/History-of-the-FCI-1.html> [cit. 9. 4. 2023].

naší kynologii zastupoval Theodor Rotter. V FCI jsme dokonce měli vlastního prezidenta – byl jím ředitel vojenských lesů, Ing. Václav Růžička. O členství v FCI jsme přišli kvůli rozpadu Československa, kdy jsme se stali asociovaným členem. Zpět jsme členství získali až roku 1997.⁵⁸

2.1 Kynologie během první světové války

Pes byl bezpochyby díky svému orientačnímu smyslu a čichu považován za nejlepšího pomocníka při pátrání po zraněných osobách či jako donašeč munice, potravin a zpráv za války.⁵⁹ Psi byli cvičeni tak, aby si na bojišti nevšimli mrtvých vojáků, ale aby vyhledávali zraněné. Kolem hrudi měli připevněnou základní první pomoc, jako například obvazy či láhev s vodou. Když se raněný nemohl pohybovat, tak se pes vrátil a upozornil svého psovoda a následně ho zavedl zpět k raněnému. Německá armáda cvičila psy na krátké vodítko. Když pes našel zraněného a vrátil se s vodítkem v tlamě, znamenalo to, že voják žije. Pokud se ale vrátil a vodítko upustil, znamenalo to, že je voják mrtvý.⁶⁰

V letech 1914–1918 byli psi využíváni ke službě jak strážní, hlídkové, zpravodajské, tak pátrací. Byli také využíváni ke službě sanitní, což znamenalo, že psi hledali poraněné, či již zahynulé vojáky.

Války se účastnilo zhruba 35 000 psů různých plemen na všech stranách z čehož 17 000 psů bylo na straně Dohody. V německé armádě jich bylo 14 000 a v rakousko-uherské pouhé 4 000 psů. Nejvíce byl používán německý ovčák, dále také erdelteriér,⁶¹ dobrman nebo rotvajler.⁶²

⁵⁸ TICHÁ, Vladimíra: *Něco z naší kynologické historie 1. díl*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/neco-z-nasi-kynologicke-historie-1-dil_2211.html [cit. 9. 4. 2023].

⁵⁹ *Instituce služebních psů u četnictva*. Bezpečnostní služba, 9, 1939, č. 3, s. 69.

⁶⁰ KOUDELOVÁ, Jiřina: *Německý ovčák II*, s. 28–29.

⁶¹ Tento pes se specializoval na lov vyder.

⁶² RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 328.

Během první světové války byly často používány bojové plyny, a proto bylo nutné najít řešení ochrany i pro psy. A tak byli psi naučeni na nošení plynových masek.⁶³ Dále museli být psi kvůli požívání otravných látek během války taktéž nějakým způsobem chráněni. Ochránit psy před otravnými látkami bylo mnohem těžší než ochránit člověka, jelikož pes nemá potní žlázy a používá sliny k regulaci své tělesné teploty, maska tudíž musela být uzpůsobena tak, aby pes mohl, kdykoliv bude potřebovat, otevřít tlamu. Na masce byly takzvané zorníky, jež chránily oči psa a maska byla vedena až ke krku a obsahovala filtr. Masky se ale lišily v jednotlivých zemích. Jak je již zmíněno, maska byla vedena až ke krku, ale například francouzská sahala až ke hrudi a byla upevněna za předníma nohama. Německé masky měly ještě na rozdíl od ostatních kapsy na uši. Všechny výše zmíněné země používaly masky na způsob vlhkého filtru.⁶⁴

Ochranu služebních psů proti bojovým otravným plynům mělo od roku 1933 na starost československé četnictvo, respektive kapitán Robert Váňa. Četnictvo mělo na starosti kontrolovat vývoj nových látek i v sousedních zemích a na základě studií přizpůsobovat nově ochranu proti otravným látkám. Československé četnictvo používalo pro naše psy francouzské ochranné masky. Také byly chráněny končetiny psů, a to takzvaným impregnovaným chránítkem.

V první světové válce byl použit, nám velice známý bojový plyn, yperit, který byl pojmenován podle belgického města Ypres. Psům proti tomuto plynu poskytovala jistou ochranu jejich hustá srst. I tak ale byla vyvinuta na ochranu pro psy ochranná pláštěnka.⁶⁵

Během první světové války bylo potřeba si nějakým způsobem předat důležité informace. Jelikož byla používána tehdejší technika jako například telegraf, docházelo často k jejímu ničení nepřítelem. To se ale změnilo roku 1915 na francouzské frontě. Právě tehdy,

⁶³ Tamtéž, s. 329.

⁶⁴ BUDAŘ, Libor: *Služební psi v chemické válce*. Jindřichohradecký speciál, 3, 2002, č. 10, s. 7.

⁶⁵ Tamtéž, s. 8.

byl použit jako doručovatel zpráv služební pes. Těmto psům se přezdívalo „spojovací psi“. Pro tyto psy byl dokonce vytvořen program pro výcvik, který se skládal ze dvou částí. Jednalo se o specializovaný odborný výcvik a dále o napodobení reálných bojových podmínek. Během výcviku byl pes učen, aby si zvykl i na hluk války. Aby pes mohl být plnohodnotně na frontě využit jako spojovací, musel výcvik zakončit úspěšnou zkoušku. K této činnosti byli používáni nejčastěji němečtí ovčáci, doberman, erdelteriéri, kolie či flanderští bouvieři. Dobře připravený pes byl schopen uběhnout jeden kilometr za bojových podmínek už za čtyři minuty.⁶⁶

Pes měl na sobě obojek s pouzdrem, v němž přenášel informace. Úkolem psů bylo přenášet i poštovní holuby, které měli po svých bocích v malých proutěných košících. Na konci války mělo nejvíce služebních psů Německo, a to 20 000. Rakousko-uherská armáda měla 14 000 psů, francouzská 12 000 psů a britská kolem 6000 psů.⁶⁷

Je jasné, že použití psa jako doručovatele zpráv bylo obrovskou výhodou. Na rozdíl od již zmiňovaného telegrafu se pes mohl dostat do míst, kam právě telegraf nikoliv. Také si bezpochyby museli psůvodi, mezi kterými byla doručována informace, a pes vytvořit pouto, aby vše proběhlo bez problému.

Jelikož v průběhu války bylo velké množství zraněných, bylo zapotřebí i takzvaných sanitních psů. Ti měli za úkol vyhledávat raněné, což jako první již před samotnou válkou praktikovalo Švýcarsko. Dále se sanitní psi vyskytli v letech 1899–1900 při potlačení boxerského povstání v Číně, dále v anglo-búrské válce, která probíhala 1899–1901 či během rusko-japonské války v letech 1904–1905.⁶⁸

Nedostatek sanitních psů se za první světové války nejvíce projevil, když se válka změnila na zákopovou. Na německé straně bylo roku 1914 pouhých 570 sanitních psů, avšak již v roce 1918, ke konci války, jich měli až 7 000.⁶⁹

⁶⁶ BUDAŘ, Libor: *Pes jako válečný kurýr*. Jindřichohradecký speciál, 3, 2002, č. 9, s. 6.

⁶⁷ Tamtéž, s. 7.

⁶⁸ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 667.

⁶⁹ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 332.

I když zrovna neprobíhaly žádné velké boje, každá strana se snažila poškodit tu druhou, například házením ručních granátů. Tudiž i v těchto chvílích bylo za potřeby sanitních psů.⁷⁰

Činnost sanitního psa byla tedy velmi důležitá pro vyhledávání raněných. Psovi byla na krk připevněna takzvaná „nálezka“, která pro něj byla signálem, aby našel raněné. Nálezku měl pes připevněnou na obojku. Pokud sanitní pes našel raněného, upozornil na něj štěkáním.⁷¹

Jako sanitní psi byly používány hlavně feny, z důvodu jejich klidnější povahy. Bylo potřeba, aby psi neštěkali agresivně. Jinak by se prozradili, a to by mohlo vyvolat nepřátelskou střelbu.⁷² Jak již bylo zmíněno výše, tak i zde byl nejvíce využívaným plemenem německý ovčák. Plemena se v různých zemích lišila, například Francouzi používali nejvíce briardy, Belgičané upřednostňovali flanderské bouviery.⁷³ Každý sanitní pes měl na sobě látku s červeným křížem.⁷⁴

Je však zřejmé, že než pes našel raněného a upozornil na něj, ošetření se mu dostalo mnohem později. Proto se mohl raněný ocitnout až v ohrožení života.

Během první světové války se vedle sanitních psů objevili také tažní psi. Anglie využívala především anglické mastify k tahání těžkých kulometů nebo muničních vozíků. Německo využívalo bernardýny nebo rotvajlery. I rakousko-uherská armáda používala tažné psy, zejména boxery. Tažní psi byli za války využíváni pro dopravu proviantu a střeliva do zákopových linií, především do té první. Většinou byli psi ve dvojici ve spřežení. Velkou výhodou bylo, že takto dokázali projet i místem, kde se zrovna střílelo nebo dokázali projet cestou, kterou se nedostalo auto či kůň.⁷⁵

Během první světové války, když probíhala bitva na Sommě se například vyznamenal dobrman. Ozývala se palba a všude byly bojové prapory a nikdo nevěděl, zda očekávat útok či

⁷⁰ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 667.

⁷¹ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 333.

⁷² RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 668.

⁷³ Jednalo se o honáckého psa, který byl využíván k nahánění dobytku či k tahu.

⁷⁴ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 333.

⁷⁵ BUDAŘ, Libor: *Tažný pes v armádě*. Jindřichohradecký speciál, 3, 2002, č. 11, s. 6.

nikoliv. Dobrman jménem Brek se k vojákům plazil, bohužel již bez jedné nohy, a přinesl zprávu, že se nikdo nemusí obávat z útoku. Kvůli chybějící noze byl z milosti zastřelen. Brekovi byl udělán hrob s epitafem: „Brek od Peronny“.⁷⁶

Vojenští psi byli bezpochyby využíváni i během první světové války. V Rusku byl roku 1912 dokonce byl zřízen první vojenský psinec. Oproti ostatním zemím však mělo Rusko během války jen pár desítek vojenských psů. Ruská armáda tedy nedokázala v tomto směru držet krok s ostatními zeměmi, které měly i několik tisíc psů.⁷⁷ Když začala první světová válka, bylo na straně Německa až 5 000 vojenských psů. O rok později měla vojenské psy i Francie. V reakci na to si Anglie rovněž pořídila vojenské psy.⁷⁸

⁷⁶ *Přátelé vojáků*. Pes přítel člověka, 14, 1969, č. 11, s. 23.

⁷⁷ KOUDELOVÁ, Jiřina: *Německý ovčák II*, s. 28.

⁷⁸ *Psi v armádě*. Pes přítel člověka, 16, 1971, č. 5, s. 13.

3 Meziválečné období

Po první světové válce skončila činnost zemského spolku chovatelů, jež vznikl roku 1898. Poté se začala kynologie vydávat cestou stejně jako slovenská kynologie.⁷⁹

V meziválečném období neboli za dob první Československé republiky byla značná absence vycvičených psů. Proto se již roku 1921 na Ministerstvu vnitra začalo objevovat velké množství žádostí o chov služebního psa a možnost brát ho s sebou do služby. Ministerstvo vnitra tehdy vydalo povolení, avšak pouze na chov a výcvik čistokrevných plemen jako německý ovčák, dobrmanský pinč, erdelteriér a to pouze na náklady vlastníka. Ministerstvo také stanovilo podmínku složení odborné zkoušky, aby mohl být pes brán do služby. Téhož roku se konaly první odborné zkoušky policejních psů prostřednictvím Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze.⁸⁰

V tomto období nebylo tažných psů třeba. Avšak v letech 1921–22 byla vypracována metodika pro výcvik psiho spřežení pro tahání vozíků. Tato metodika byla zpracována v armádním výcvikovém středisku v Kostelci nad Orlicí. Vliv na to měli legionáři, kteří se během první světové války setkali s tažnými psy.⁸¹ V Kostelci roku 1920 vznikla Škola pro výcvik vojenských a sanitních psů. Vrchním velitelem byl bývalý ruský legionář, Vladimír Jirsa.⁸²

Takto vycvičení psi se stali například „poslíčky“, kdy jejich úkolem bylo udržovat armádní komunikační cesty. Do předních linií přinášeli různé zprávy, dávali signály v místech, kde by vojáci nepřežili a také přemísťovali zbraně, munice či raněné osoby. Bezpochyby takoví psi museli projít výcvikem. Museli si zvyknout na zvuky střel, zbraní a také na světla. Když se

⁷⁹ TICHÁ, Vladimíra: *Kynologie v České republice*. In: <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/kynologie-v-ceske-republice-120> [cit. 9. 4. 2023].

⁸⁰ KRAJNÍK, Václav: *Policejní kynologie: učebnice Policejnej kynologie pre študentov Akadémie Policejného zboru v Bratislave*, s. 19–22.

⁸¹ BUDAŘ, Libor: *Tažný pes v armádě*. Jindřichohradecký speciál, 3, 2002, č. 11, s. 6.

⁸² RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 336.

během toho nějaký pes zranil, byla mu poskytnuta zdravotnická péče a následně byl poslán zpět do bojové linie.⁸³

Začalo se znovu usilovat o rozšíření četnických psů. Roku 1922 byl na základě toho přijat zkušební řád pro výcvik psů tehdejšího československého četnictva. Rok poté se konal první kurz pro výcvik psů a jejich psovodů v Nových Hradech.⁸⁴

Roku 1923 byla založena Českomoravská myslivecká jednota v Brně,⁸⁵ která se zabývala myslivostí a chovem loveckých psů. Zhruba koncem téhož roku začaly vznikat i chovatelské kluby loveckých plemen, jako například Klub loveckých slídičů.⁸⁶

Roku 1925 byl vybudován Ústav pro chov a výcvik služebních psů. Výcvik byl rozdělen do tří částí. V první se jednalo o skok, šplh, poslušnost, strážení předmětu a jeho přinesení, také se zaměřovali na odmítání potravy. V druhé části byla pozornost věnována strážní službě a obraně psovoda či pronásledování pachatele. V poslední části byl výcvik zaměřen na stopování. Po těchto částech se konala zkouška. Po úspěšném splnění zkoušky byli psi umístováni na četnické stanice dle potřeby.⁸⁷

Armáda se již výcvikem služebních psů tolik nezabývala. S výjimkou četnictva používal služební psy ještě Ozbrojený sbor ochrany železnic československých státních drah. Poté se k nim přidala finanční stáž zhruba od poloviny 30. let.

I po válce byli psi používáni jako doručovatelé zpráv. Nejvíce využívalo psy československé četnictvo. Četníci cvičili psy pro využití psů v policejní praxi, ale také k vojenskému využití. Roku 1921 policejní inspektor, Václav Matoušek z Pardubic, popsal ve své příručce „Policejní pes, jeho výchova a výcvik pro obranu a policejní službu“ výcvik psa k vojenské službě.

⁸³ CUNLIFFE, Juliette. *Encyklopedie psů*. Praha 2004, s. 92–93.

⁸⁴ MACEK, Pavel – UHLÍŘ, Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II*, s. 63.

⁸⁵ TICHÁ, Vladimíra. Stručná historie české kynologie. *Pes přítel člověka*, 52, 2007, č. 3, s. 51.

⁸⁶ TICHÁ, Vladimíra. *Něco z naší kynologické historie 1. díl*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/neco-z-nasi-kynologicke-historie-1-dil_2211.html [cit. 9. 4. 2023].

⁸⁷ KRAJNÍK, Václav. *Policajná kynológia*, s. 19–22.

Československé četnictvo používalo dobrmany. Později se do popředí dostali němečtí ovčáci. Ve velmi malém zastoupení byli ve službě i erdelteriéři, rotvajleři a ojediněle i kolie.⁸⁸ V tomto období se také začaly dělat pokusy, kdy psi hlásili přilety letadel, a protože má pes má o dost lepší sluch než člověk, slyší letadla slyší dříve než my. Samozřejmě probíhaly i jiné pokusy o cvičení, jako například hledání min či ničení tanků.⁸⁹

O rok později začalo vznikat mnoho kynologických spolků a klubů, které se zabývaly neloveckou kynologií. V této době neexistovala žádná organizace, která by zastřešovala celistvou kynologii. V roce 1925 byla vydána Československá kniha rodokmenů, ve které se nacházely veškeré zkušební řády. Tuto knihu vydal Československý lovecký svaz a kynologický říšský svaz. Roku 1927 vznikl spojením svazu kynologických organizací neloveckých plemen a kynologickou jednotou Svaz organizací kynologických (pod zkratkou SOK).⁹⁰

V roce 1929 vznikla velice známá Československá kynologická unie (pod zkratkou ČSKU). Tato organizace se starala o československou kynologii až do počátku druhé světové války.⁹¹ ČSKU se stala zastupujícím orgánem kynologie a dosáhla i mezinárodního uznání. ČSKU také byla přijata mezi ostatní členy Mezinárodní kynologické organizace (FCI) roku 1934 na zasedání v Monte Carlu. ČSKU fungovala až do roku 1939, tedy do začátku druhé světové války. Do roku 1960 byla unie rozdělena do tří organizací, a to plemena lovecká, pracovní a společenská.⁹²

⁸⁸ BUDAŘ, Libor: *Pes jako válečný kurýr*. Jindřichohradecký speciál, 3, 2002, č. 9, s. 7.

⁸⁹ *Psi v armádě*. *Pes přítel člověka*, 16, 1971, č. 5, s. 13.

⁹⁰ PANÝRKOVÁ, Iveta: *Historie psích sportů 1. díl*. In: <https://www.ecanis.cz/clanky/historie-psich-sportu-i-dil-1402.html> [cit. 9. 4. 2023].

⁹¹ TICHÁ, Vladimíra: *Českomoravská kynologická unie*. *Myslivost*, 56, 2008, č. 1, s. 25.

⁹² TICHÁ, Vladimíra: *Stručná historie české kynologie*. *Pes přítel člověka*, 52, 2007, č. 3, s. 51.

4 Druhá světová válka

Ani ve druhé světové válce nebyli psi z bojů, i přes dokonalou bojovou techniku, vyřazeni, protože měli zkušenosti z té první, což znamenalo jistou výhodu.

Během druhé světové války v letech 1941–45 byli opět tažní psi využiti. Byli nasazeni na rusko-německé frontě v řadách Rudé armády. Tentokrát však již plnil pes jinou úlohu. Převážně na psím spřežení odvážel těžce raněné na místa, kde jim byla poskytnuta první pomoc. Když dovezl poraněné na místo, zpět do bojiště se již vracel s municí a potravinami pro vojáky. Právě v době rozhodujících bojů na již zmíněné frontě tažní psi odvezli na místo první pomoci přes 200 000 raněných a na bojiště dopravili přes více než 3 200 tun střeliva.

V období zimy bylo místo psího spřežení používány sáně. Tyto sáně Rudá armáda nazývala sanitárně-jízdní kočárek. Rudá armáda měla převážně tažné psy lajky. Psí spřežení bylo využíváno převážně v místech, kam se nemohl dostat žádný dopravní prostředek. Obvykle se využívalo spřežení čtyř až deseti psů. Psi byli v zimním spřežení buď v řadě za sebou anebo v párech. Naopak v letním byli řazeni pouze do párů.⁹³

Bezpochyby byla technika i zbraně během druhé světové války lepší než během první světové války. I přesto byl pes během této války nasazen jako pomocník. Jako nový úkol, který pes za první války neplnil a za druhé již ano, bylo odminování polí, hledání nevybuchlých min nebo hledání zasypaných osob. Bohužel pes musel být občas i sebevrahem, protože když měl na sobě bombu a podlezl pásy tanku mina při dotyku explodovala. Psi byli využíváni i v koncentračních táborech, kde byli cvičeni k pronásledování a následnému zabiti bezbranných lidí.⁹⁴

Stejně jako v první světové válce, tak i v této byli sanitní psi velmi užiteční a mnoho vojáků jim bylo vděčných za svůj život. Jelikož se vojenští činitelé domnívali, že z důvodu

⁹³ BUDAŘ, Libor. *Tažný pes*. Jindřichohradecký speciál, 3, 2002, č. 11, s. 6.

⁹⁴ *Speciální výcviky psů*. Praha: Naše vojsko 2021, s. 18.

nové podoby války tito psi nejsou již třeba, byl roku 1938 nedostatek sanitních psů. Služební kynologie tak začala v podstatě zanikat. Její opětovný rozvoj nastal až po vzniku třetí Československé republiky. Definitivně byl výcvik sanitních psů zrušen roku 1955 z důvodu směřování armád k atomové válce.⁹⁵ Atomová válka je nejhorším možným konfliktem, během kterého dochází k nespočetným ztrátám na životech. Bylo by tedy zbytečné pro takovou válku pokračovat ve výcviku sanitních psů.

V tomto období se řada českých chovatelů stala členy německých organizací. Výhody plynoucí z členství v „říšské organizaci“ předčily negativa spojená s nacistickou ideologií.⁹⁶ Dodnes přesně nevíme, kolik psů bylo během druhé světové války nasazeno, ale s jistotou můžeme říct, že jich bylo několik desítek tisíc.⁹⁷

4.1 Vývoj kynologie po druhé světové válce

Roku 1945, při porážce mezinárodního fašismu, byla naše republika osvobozena Sovětskou armádou. Tímto osvobozením skončila válka v Evropě. Politický vývoj začala řídit dělnická třída. Vzrostla životní úroveň obyvatelstva a zároveň i možnost věnovat se osobním zájmům. Na základě toho se rozvinula myslivost a tím se velmi zvýšil zájem o lovecké psy, respektive o loveckou kynologii. Výcvik služebních psů byl zařazen mezi branné sporty, čímž se zvýšil zájem o ni a československá kynologie se dostala do evropského popředí.

Oblast chovatelství se rozvinula, když necelých 8 let po válce bylo vydáno přes 20 000 průkazů psovodů pro čistokrevné psy. Vzhledem k tomu, že bylo pořádáno mnoho mezinárodních i celostátních kynologických akcí, můžeme hovořit o tom, že chovatelství bylo tehdy velmi rozvinuto.⁹⁸

⁹⁵ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 336–337.

⁹⁶ KOLLER, Jan: *Kynologická příručka*. Praha 1979. s. 208–210.

⁹⁷ *Psi v armádě*. *Pes přítel člověka*, 16, 1971, č. 5, s. 13.

⁹⁸ *25 let*. *Pes přítel člověka*, 15, 1970, č. 5, s. 3.

Po roce 1945 nebyla kynologie centrálně řízena. Výcvik byl po válce zaměřen vojenským směrem, přesněji k hlídkové a strážní službě. Nejvíce byli psi ale uplatňováni k ochraně státních hranic.⁹⁹ Tato činnost vznikla tři roky po válce. Od roku 1950 byla tato služba řazena pod armádu republiky a také pod Ministerstvo vnitra jako „vojsková ochrana státních hranic“.¹⁰⁰ Roku 1990 přímo poté vzniká pohraniční policie.¹⁰¹

Po druhé světové válce se kynologie rozvíjela. Psi byli využíváni u železnic například při doprovázení vlaků, ke kontrole vagónu či k nastolení bezpečí a klidu v prostorech železničních stanic. Služební psi byli dokonce využíváni i u státní národní bezpečnosti, kdy bylo na základě výnosu Ministerstva vnitra ze dne 10. 10. 1933 č. 46.947/13-1933 povoleno mít vlastního psa ve službě. Již od roku 1955 bylo dovoleno používat pátrací psy při službě, hlavně v boji proti zločinnosti. Pátrací psi byli využíváni především pro pachové práce, ke ztotožnění osob či předmětů nebo také k hledání pohřešovaných osob.

Vedle pátracích psů byli využíváni také obranní psi. Tito psi byli zpravidla využíváni v hraniční službě. Od 50. let 20. století používaly psy i ústavy, a to zejména nápravné výchovy a nápravně výchovná zařízení. Po skončení druhé světové války se kynologie vyvíjela na základě politického vývoje Československa. Od roku 1953 se začlenila veškerá kynologie do Svazarmu.¹⁰² Svazarm neboli Svaz pro spolupráci s armádou vznikl o dva roky dříve, tedy roku 1951. Jeho úkolem bylo zajištění branné výchovy v Československu.

Kynologie přešla pod Svazarm bez loveckých plemen – ta byla vyhlášena za součást lidové myslivosti, jež spadala pod Československou mysliveckou jednotu. Komplikace se objevila i u služebních plemen. Ta byla údajně ve Svazarmu zrušena. To se ale ukázalo jako špatné rozhodnutí, a tak se kynologie opět vrátila pod Svazarm. Od 60. let 20. století se

⁹⁹ Těmto psům se říkalo psi u pohraniční strážě.

¹⁰⁰ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 338.

¹⁰¹ Teprve jako federální a od vzniku České republiky jako pohraniční policie České republiky.

¹⁰² TICHÁ, Vladimíra: *Něco z naší kynologické historie 1. díl*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/neco-z-nasi-kynologicke-historie-1-dil_2211.html [cit. 9. 4. 2023].

kynologie rozdělila na plemena lovecká, spadající pod Mysliveckou jednotu a později pod Myslivecký svaz, na plemena služební, která byla pod Svazarmem a na plemena společenská, která spadala pod Svaz chovatelů.¹⁰³

Kynologie se roku 1966 jako odbornost a chov psů přesunula do Československého svazu chovatelů drobných zvířat.¹⁰⁴ Krátce před rozdělením Československa pak vznikla Českomoravská kynologická unie.¹⁰⁵ Tato organizace se stará o českou kynologii i v současnosti. V tomto období, v důsledku rozdělení Československa, zaniká FCI. Česká a Slovenská republika se tak staly asociovanými členy FCI. Plnohodnotné členství získala Česká republika zpět až v roce 1997.¹⁰⁶

¹⁰³ TICHÁ, Vladimíra: *Něco z naší kynologické historie 1. díl*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/neco-z-nasi-kynologicke-historie-1-dil_2211.html [cit. 9. 4. 2023].

¹⁰⁴ *Cíl je jasný*, *Pes přítel člověka*, 16, 1991, č. 2, s. 3.

¹⁰⁵ TICHÁ, Vladimíra: *Něco z naší kynologické historie 1. díl*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/neco-z-nasi-kynologicke-historie-1-dil_2211.html [cit. 9. 4. 2023].

¹⁰⁶ TICHÁ, Vladimíra: *Kynologie v České republice*. In: <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/kynologie-v-ceske-republice-120> [cit. 9. 4. 2023].

5 Pes ve službě člověku

Využití psovodů se psy ve službách armádních či policejních má počátky v období habsburské monarchie. Již za našich předků byli psi využíváni ke střežení hranic. Pes má velmi dobré vlastnosti – sluch, zrak, čich a také ostražitost. Právě z těchto důvodů v 19. století začaly armády využívat psy například k vyhledávání mrtvých či zraněných osob. Psi byli také používáni k vyhledávání prchajících osob. Za dob četnictva bylo, pro nás z dnešního pohledu, velmi nesmyslné nařízení. Četník si nesměl vzít psa do služby. Na základě tohoto je jasné, že se v té době o využití psů ve službě neuvažovalo. Na konci 19. století se pes začal využívat v četnické i policejní službě¹⁰⁷ – dokonce i ve službě pohraniční.¹⁰⁸ Zakladatel rakouské kriminalistické školy, Hans Gross, ve své příručce pro vyšetřující soudce z roku 1895 popisuje dobře vycvičeného psa po boku četníka jako psa doprovodného („Begleithund“).¹⁰⁹ Psa válečného nazývá Gross „Kriegshunde“. Mimo jiné Gross poprvé použil pojem „kriminalistika“.¹¹⁰ První prameny o využití policejních psů v kriminalistice pochází zhruba z roku 1900 z belgického města Gent.¹¹¹ V těchto pramenech se poprvé setkáváme se slovním spojením „policejní pes“. Výcvik psa byl takový, aby neštěkal ale pouze vrčením upozornil svého pána na případné nebezpečí. Pes měl také vždy poslechnout povely a aby umět zůstat čekat na místě, které jeho pán určí. Podle Grosse se měl pes také umět vždy vrátit z místa na stanici i se vzkazem nebo žádostí o pomoc. Posledním požadavkem na vycvičeného psa bylo najít ztracenou či schovanou věc nebo mrtvé osoby.¹¹²

¹⁰⁷ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 27.

¹⁰⁸ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 26.

¹⁰⁹ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 27.

¹¹⁰ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 26.

¹¹¹ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 27.

¹¹² Tamtéž, s. 28.

5.1 Využití psů pro vojenské účely ve světě v historii

Pes byl využíván v mnoha případech, a to bezpochyby i pro vojenské účely. Již ve starověku byl pes nasazován do samotných bojů, ať už jako bojovník či posel nebo špión. Tyto úlohy měl pes jak ve starověkém Řecku, tak i Římě. Musíme si ale uvědomit, že starověké či středověké války se velmi lišily od válek z nedávných dob. Války byly o dost menší, a proto byli hojně využíváni psi.¹¹³

Jaká plemena psů byla v době starověku používána nezjistíme ani pomocí dochovaných předmětů či vyobrazení. Z výsledků novověkého bádání můžeme vzít v potaz těžkého velkého psa plemene molossus.¹¹⁴ Jak přesně vypadal není známo. Odhaduje se ale, že nejspíše vypadal jako dnešní doga nebo novofundlandský pes.

První zmínka o válečných psech se datuje do dob Herodota, jenž zmínil, že Cyrus měl válečné psy.¹¹⁵ Za dob Plutarcha se dozvídáme, že psi zachránili posádku v Korintu před přepadením. Alexandr Veliký za přítomnosti psů dobýval Argolis. Dokonce i sám Napoleon Bonaparte měli psy jako hlídače opevnění měst.¹¹⁶

Již za dob starověkého Řecka a Persie měli psi výzvědnou službu, kdy se snažili najít nepřítele. V mnoha řeckých městech proto existovaly takzvané „psí bataliony“. V řeckých válkách byli psi používáni dokonce v předních liniích.

Mnoho historiků se o využití psů zmiňuje. Například starověký historik Flavius Vegetius Renatus píše ve své knize „*Epitoma rei militaria*“,¹¹⁷ že se psi nacházeli uvnitř věží a na dálku hlásili příchod nepřítele štěkotem. Renatus také dále zmiňuje psy, kteří dokonce doručovali dopisy, jež měly připevněné na obojcích.¹¹⁸

¹¹³ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 326.

¹¹⁴ Jedná se o psa ze starověkého Řecka.

¹¹⁵ *Psi ve starověkých válkách*. *Pes přítel člověka*, 18, 1973, č. 6, s. 22.

¹¹⁶ *Psi ve vojenské službě*. *Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 8, s. 22.

¹¹⁷ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 661.

¹¹⁸ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 326.

Ve starověkém Římě byli psi vybaveni pancířem, který měl dlouhý kovový hrot a na hřbetě měli kovovou nádobu, ve které byla hořící látka. Právě takto mohli například nepřátelům zapalovat stany či zranit koně.¹¹⁹ Proti starověkému římskému vojsku používaly psy také galské a germánské kmeny.¹²⁰

Od kapitána Hirkmeta Chakira se můžeme dozvědět o válečných psech Orientu. Psy pro válečné účely používali již kolem roku 595 př. n. l. již Turci v bojích na syrských hranicích, ale také při stěhování národů. Psi tak byli bezpochyby používáni pro jejich bezpečnost.

Španělsko-francouzské války, jedné z dílčích válek třicetileté války, se účastnilo až na 4 000 válečných psů na obou stranách. Avšak využívání psů při bojích postupně sláblo, jelikož byly zaváděny střelné zbraně. Na konci 16. století byl chov psů pro vojenské účely zastaven. To se opět změnilo za dob Napoleona Bonaparta, na přelomu 18. a 19. století. Bonaparte zavedl používání psů v armádě a poté je využil i při dobytí Egypta.

Zájem o armádní psy měly i jiné země – konkrétně Německo i, Francie, Anglie i Belgie. Tímto krokem začala být služba armádních psů hodnocena velmi kladně.¹²¹ Psi tak byli využíváni k vystopování nepřítele, který nedovoleně přešel hranice.¹²²

Roku 1841 byla napsána první kniha o výcviku válečných psů. Napsal ji ruský hejtman Matvějev. Tato kniha byla použita například i v německé armádě.¹²³

První zemí, která využila psy ve válce, bylo Německo. Stalo se tak roku 1855, kdy psi hledali raněné. Němci zkoušeli cvičit k tomuto úkonu několik plemen, avšak ovčáctí psi¹²⁴ se ukázali jako nejlepší.

Kdybychom poukázali na okolní státy, byli psi v německé armádě používáni již od roku 1891. Vojáci se snažili psy naučit vyhledávat i raněné, ale neúspěšně. Rusové naopak používali

¹¹⁹ Tamtéž, s. 327.

¹²⁰ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 662.

¹²¹ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*, s. 327.

¹²² *Speciální výcviky psů*, s. 16

¹²³ *Psi v armádě: Pes přítel člověka*, 16, 1971, č. 5, s. 13.

¹²⁴ Belgický, německý a skotský ovčák.

psy jako strážníky již za rusko-turecké války, která probíhala v letech 1877–1888. Pokud se blížil nepřítel, pes na něj upozornil svým štěkotem.¹²⁵ Rusko bylo, na rozdíl od Německa, ve výcviku vyhledávání raněných úspěšné.¹²⁶ Psům, kteří raněné hledali, se říkalo sanitní psi. Tito psi se také objevili na straně Anglie při anglicko-burské válce.¹²⁷

Psi byli jednoznačně nedílnou součástí bojů. Ne vždy přežili, ale i přes to byli velmi oblíbenými pomocníky a spojenci ať už v obraně či útoku.

5.2 Záchranářská kynologie

Jedná se o obor kynologie, který se zabývá výcvikem psů za účelem nalezení pohřešovaných osob, ať už v pod sutinami, lavinami, vodní hladinou, ve volné přírodě atp. Využívá se při tom nejlepšího smyslu psa – čichu. V této službě nemůže fungovat pes bez psovoda a naopak.¹²⁸ Tito psi jsou známí pod označením SAR neboli Search and Rescue. Při činnosti těchto psů se převážně zapojují i HRD neboli Human Remains Detector psi. Rozdíl mezi těmito psy spočívá v tom, že HRD psi vyhledávají ostatky, zraněné či mrtvé osoby.¹²⁹

Jako předchůdci dnešních záchranářských psů jsou považováni psi, kteří se nacházeli v klášteře na vrcholu Velkého průsmyku svatého Bernarda. Právě svatý Bernardyn tento klášter založil pro lidi, jež putovali přes průsmyk. Když se někdo ztratil, mniši z této oblasti se mu vydali na pomoc. Bernardýni, takto byli od 17. století nazýváni tito psi, se po boků mnichů vydávali na pomoc. Právě oni dovedli vždy mnichy na místo, kde se nacházeli zranění či dokonce sněhem zavalení lidé.¹³⁰

¹²⁵ Hrdinové válečných polí. Pes přítel člověka, 16, 1971, č. 8, s. 19.

¹²⁶ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*, s. 663.

¹²⁷ Hrdinové válečných polí. Pes přítel člověka, 16, 1971, č. 8, s. 19.

¹²⁸ HEJZLAR, Roman: *Záchranářská kynologie*. 112: odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranářského systému a ochrany obyvatelstva. 13, 2014, č. 10, s. 13.

¹²⁹ HARE, Elizabeth – KELSEY, Kathleen M. – SERPELL, James A. – OTTO, Cynthia M: *Behaviour Differences Between Search and Rescue and Pet Dogs*. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fvets.2018.00118/full> [cit. 9. 4. 2023].

¹³⁰ *History of search dogs*. Dostupné z: <https://www.nsarda.org.uk/search-dogs/history-of-search-dogs/> [cit. 9. 4. 2023].

V českých zemích se objevily již roku 1773 první případy využití psů při vyhledávání osob zavalených lavinou. Jednalo se o oblast Krkonoš. Další zmínka je až z roku 1935, kdy byli psi použiti v oblasti Hrazeného potoka. K aktivnímu využívání psů záchrannými organizacemi došlo až ve 30. letech 20. století.¹³¹

Ferdinand Schmutz, světoznámý autor knih o psech, položil roku 1940 základy pro záchrannou službu lavinových psů. Tato služba byla ihned zavedena ve švýcarských vojenských složkách. Bezpochyby je centrem vzniku této služby právě Švýcarsko. Jako první se při záchrane osvědčil německý ovčák, a proto se lavinová psi cvičí dle švýcarských metod.¹³²

První mezinárodní brigáda záchranných psů vznikla roku 1961 v Holandsku.¹³³ Čeští kynologové se podíleli na zrodu výcviku záchranných psů v Evropě – ředitelem této organizace se stal Rudolf Toman.¹³⁴

Pouhé čtyři roky od vzniku brigády se stalo neštěstí v Chile, kde se také podílela na záchrane lidských životů. Zde se vyznamenal pes Doro, jenž byl původem z Československa a při tomto neštěstí našel 91 zasypaných lidí.¹³⁵

V reakci na zmíněnou událost vznikla 1. československá brigáda záchranných psů roku 1968 v Příbrami. Vznikla z důvodu ochrany horníkův uranových dolech 2. 5. 1968 a to pouze na jeden rok. Organizace se rozšířila roku 1972 o organizaci s názvem 2. záchranná brigáda v Českém Krumlově. Dále se rozšířila na sever Čech i na Moravu. Brigáda nejprve působila v Červeném Kříži, poté ve Svazu chovatelů, Svazarmu, a nakonec přešla pod Svaz záchranných brigád kynologů České republiky.¹³⁶

¹³¹ SMEJKAL, Pavel. *Záchranná kynologie 10 - Horská služba ČR*. 112, 14, 2015, č. 7. s. 20.

¹³² *Pes – nejúčinnější pomocník v boji proti bílé smrti*. *Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 6, s. 15.

¹³³ ZEMANOVÁ, Veronika. *Proč záchranná kynologie? 1. díl*. *Pes přítel člověka*, 56, 2011, č. 3. s. 78.

¹³⁴ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava 2009, s. 2.

¹³⁵ *Záchranní psi*. *Pes přítel člověka*, 22, 1977, č. 6, s. 19.

¹³⁶ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie*, s. 84.

Ve dnech 6.–18. 11. 1968 se konal výcvik pro psovody lavinových psů. Výcvik se uskutečnil ve švýcarských Alpách ve městě Trübsee am Angelberg. Instruktory byli samotní členové horských služeb.¹³⁷

Po sametové revoluci roku 1989 vznikl Svaz záchranných brigád kynologů České republiky. Postupem času začaly také vznikat samostatné regionální záchranné brigády. Tímto dosáhla záchranná kynologie velkého ocenění. Psi pomáhali doma, ale i v zahraničí.¹³⁸

Mezi nejznámější celosvětovou organizaci záchranné kynologie patří IRO neboli Internacional Search and Rescue Dog Organisation. Pod tuto organizaci spadají veškeré ostatní organizace ve všech zemích světa.¹³⁹ Původním cílem v této oblasti bylo vycvičit univerzálního psa, který by zvládl několik disciplín najednou. Například najít zavaleného člověka v sutinách, pod lavinou či ve vodě. Tato myšlenka dnes ale upadá a přes 62 % kynologů chce psa, jenž se specializuje pouze na jednu disciplínu.¹⁴⁰

Roku 1999 vznikla organizace USAR neboli Urban Search Rescue. Pro formování této organizace byly využity síly a prostředky hasičského záchranného sboru hlavního města Prahy. Hned v roce svého vzniku organizace USAR zasahovala v Turecku a na Taiwanu.¹⁴¹

V dnešní době spadá záchranná kynologie pod Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, který ji řídí a koordinuje.¹⁴²

¹³⁷ V Alpách při výcviku lavinových psů. *Pes přítel člověka*, 14, 1969, č. 4, s. 8.

¹³⁸ DORNIČOVÁ, Pavla: *Historie záchranné kynologie v ČR*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/historie-zachranarske-kynologie-v-cr_154.html [cit. 9. 4. 2023].

¹³⁹ KATREVOVÁ, Iveta. *Záchranná kynologie má smysl 1. díl*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/zachranarska-kynologie-ma-smysl-1-dil_1490.html?pid=51 [cit. 9. 4. 2023].

¹⁴⁰ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina: *Záchranná kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha 2019., s. 95.

¹⁴¹ *Záchranná kynologie*. 112: odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva., 13, 2014, č. 10, s. 13.

¹⁴² HEJZLAR, Roman: *Záchranná kynologie 1. díl*. 112, 13, 2014, č. 10, s. 13.

5.3 Horská služba

Kynologie u horské služby tvoří samostatné odvětví záchranné kynologie. První zmínka o použití psa při lavinovém neštěstí se datuje do roku 1773. Stalo se tak na našem území v Krkonoších. Z Krkonoš existuje i další zmínka, a to o necelých 170 let později, roku 1935, kdy byli psi nasazeni armádou, aby zpod laviny našli zasypané důstojníky. 30. léta 20. století byla pro kynologii u horské služby významným mezníkem, jelikož se psi začali aktivně využívat při vyhledávání osob zasypaných lavinou.

Československá republika začala psy pro horskou službu používat až v 60. letech. První psi byli koupeni z chovatelské stanice sboru národní bezpečnosti roku 1966.

Postupně se začali záchranní, respektive lavinová psi rozšiřovat i na území ostatních českých hor. V 70. letech dochází k rozvoji kynologie Horské služby. Psi byli cvičeni ve Vysokých a Nízkých Tatrách.¹⁴³ Například v Jeseníkách zasahoval první pes roku 1972. Nejpozději to bylo v Jizerských horách, a to až roku 2002.

V dnešní době je horská služba rozdělena do sedmi oblastí.¹⁴⁴ Pes v Horské službě musí mít hustou srst a vhodnou tělesnou konstituci. Velcí psi nejsou pro tuto práci vhodní. Ideální jsou vytrvalí a povahově mírní, učenliví psi.

5.4 Pohraniční stráž

Četnické pohraniční kontrolní stanice byly vybudovány v Čechách roku 1931 a nacházely se v obvodech četnických stanic. Bylo jich celkem 14 pro pásovou kontrolu na hraničních přechodech s Německem a dva s Rakouskem. Na každé stanici byl jeden až šest četníků.¹⁴⁵ Když byly zřízeny Pohraniční oddíly Sboru národní bezpečnosti roku 1945, byli do

¹⁴³ RŮŽIČKA, Josef. *Psi horské služby*. In: <https://www.ifauna.cz/psi/clanky/r/detail/5209/psi-horske-sluzby/> [cit. 9. 4. 2023].

¹⁴⁴ DORNIČOVÁ, Pavla. *Historie záchranné kynologie v ČR*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/historie-zachranarske-kynologie-v-cr_154.html [cit. 9. 4. 2023].

¹⁴⁵ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II*, s. 63.

těchto oddílů byli posíláni psovodi se svými psy.¹⁴⁶ Od této doby sloužilo již 50 služebních psů. Tito psi byli cvičeni ve Strážnici nad Labem. Již roku 1950 bylo ve službě 150 psů. O rok později se jejich počet zvýšil na 250. Psi byli přidělováni pouze příslušníkům Sboru národní bezpečnosti. Stejně jako v dnešní době se o výživu psa starali sami psovodi. Avšak v této době ještě dostávali příspěvek 450 Kčs měsíčně.¹⁴⁷

Do roku 1951 byly čety umístěny převážně v pohraničních vesnicích a jejich umístění se muselo řídit ubytovacími možnostmi. Roty byly rozestavěny tak, aby je nebylo možné spatřit z území sousedního státu.¹⁴⁸ Pokud se část střežené oblasti nacházela daleko od sídla rot, vytvořil velitel brigády takzvaný „piket“. Jednalo se o odloučenou jednotku, jež měla na starost určenou část hranice. Tato služba nesměla být delší než 12 hodin a pohraničnickům byl do služby přidělován služební pes.¹⁴⁹

Při ochraně hranic byli v 50. letech 20. století využíváni služební psi. Takzvaní hlídkoví psi měli za úkol upozorňovat hlídku na blízkého se nepřítele, který byl mimo dohled nebo doslech hlídky. Dále byli používáni pátrací psi, kteří sloužili primárně k pronásledování osob.¹⁵⁰ Služební psi u pohraniční stráže se také mohli stát předmětem propagandy, jako například příběh psa Breka.¹⁵¹

Roku 1951 došlo k reorganizaci pohraniční stráže. Byla zřízena funkce referenta služební kynologie a o rok později funkce velitele družstva psovodů. V Doupově, nedaleko Karlových Varů, byla vytvořena z výcvikového střediska poddůstojnická škola psovodů. Taktéž se od roku 1952 každý rok konala soutěž o nejlepšího služebního psa. Zvýšily se i počty

¹⁴⁶ ŠOLC, Josef. *Psi na hranici*. In: http://www.csla.cz/armada/ozbrojeneslozky/ps_psinahranici.htm [cit. 9. 4. 2023].

¹⁴⁷ *Psi ve službách Pohraniční stráže – jak to bylo*. In: <https://www.ecanis.cz/clanky/psi-ve-sluzbach-pohranicni-straze-jak-to-bylo-2332.html> [cit. 9. 4. 2023].

¹⁴⁸ PULEC, Martin. *Organizace a činnost ozbrojených pohraničních složek. Seznamy osob usmrcených na státních hranicích 1945–1989*. Praha 2006, s. 49-50.

¹⁴⁹ PULEC, Martin. *Organizace a činnost ozbrojených pohraničních složek*. s. 50.

¹⁵⁰ Tamtéž. s. 69.

¹⁵¹ FORMÁNKOVÁ, Pavlína. *V zemi Fučíka jen sběr a chamrad' utíká: Příběh pohraničního psa Breka*. *Dějiny a současnost*, 29, 2007, č. 9, s. 12.

psů u pohraniční stráže na jednoho pátracího a čtyři hlídkové psy. Od roku 1957 byly u všech pohraničních brigád zřízeny chovné stanice psů. Již v roce 1960 sloužilo u pohraniční stráže přes 1 000 služebních psů.

Psi se dělili dle druhu služby a výcviku na pátrací, hlídkové, prověřovací, hlídací necvičitelné, chovné a na štěňata.¹⁵²

¹⁵² *Psi ve službách Pohraniční stráže – jak to bylo.* In: <https://www.ecanis.cz/clanky/psi-ve-sluzbach-pohranicni-straze-jak-to-bylo-2332.html> [cit. 9. 4. 2023].

6 Historie výcviku psů

Mezi první nejznámější kynologické organizace patří Spolek myslivců, který byl založen roku 1848 v Mělníku. Tento spolek měl ve svých stanoviscích povinnost pečovat o chov čistokrevných loveckých psů. Na něj roku 1883 navázal další spolek názvem Ústřední spolek pro ochranu a chov loveckých psů. V tomto spolku vznikla první plemenná kniha – Kniha kmenorodová. Roku 1898 vznikl další spolek, Zemský spolek chovatelů ušlechtilých psů. Tento spolek zavedl Zemskou knihu rodokmenů. V této knize byly rodokmeny psů a jejich jmenný rejstřík. Zemský spolek pořádal v Praze Zemské výstavy v letech 1899–1901. První světovou válkou tento spolek zanikl.

Na přelomu století vznikalo mnoho spolků, které lze přirovnat k současným chovatelským spolkům. Jelikož ale stát kladl důraz na jednací jazyk, jímž měla být němčina, mnoho spolků ukončilo svou činnost. Nové organizace začaly vznikat až kolem roku 1919.¹⁵³

6.1 První četnický psinec v Písku

Roku 1915 byl v Písku založen první psinec. V těchto letech celá Evropa čelila první světové válce. Jednalo se o vůbec první psinec, který byl financován ze státních prostředků. U jeho zrodu stál Theodor Rotter a každý rok sem přinášel několik služebních psů.¹⁵⁴ Avšak kvůli již zmiňované první světové válce byl znemožněn vývoj psince a po státním převratu byl psinec zrušen¹⁵⁵ a psi byli rozprodáni. Je jasné, že mezi důvody zrušení toho psince přispělo právě časté střídání psovodů či jejich neúspěšnost v samotné válce.

V období státního převratu se na našem území vyskytovalo celkem 27 psů určených ke službě u četnictva. Psi se nacházeli v Písku a v četnických stanicích v Čechách, na Moravě a ve

¹⁵³ Tichá, Vladimíra: *Stručná historie kynologie*.

¹⁵⁴ Čtyřnozí četníci 3 – Aport. In: https://www.ecanis.cz/clanky/ctyrozi-cetnici-aport_235.html?pid=83 [cit. 9. 4. 2023].

¹⁵⁵ STRAUS, Jiří – KLOUBEK, Martin: *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 13.

Slezsku. Roku 1916 požádal guvernér v Lublinu Zemské četnické velitelství v Praze, aby pro něj Theodor Rotter zakoupil 27 psů a dopravil je za ním. V Lublinu byl zřízen zvláštní ústav pro výcvik služebních psů i s psincem. Prvním instruktorem se stal strážmistr Suchý. Poté co psi absolvovali výcvik, byli přiděleni do českých četnických stanic.¹⁵⁶

Po ustálení poměrů nařídilo Ministerstvo vnitra, že instituce služebních psů má být velmi rychle vybudována a důkladně organizována. Nejprve bylo potřeba zřídit moderní psinec.¹⁵⁷ Funkcí správce psince byl roku 1917 odbornou inspekcí policejních stanic se služebními psy pověřen Theodor Rotter.¹⁵⁸ Rotter uskutečnil několik kontrol a dospěl k závěru, že zřizovat stanice ve větších městech není dobré. Stanice doporučoval vybudovat na železničních křižovatkách s výhodným spojením a možností se rychle dopravit na příslušné místo činu.¹⁵⁹ I přes tyto návrhy se potýkalo Ministerstvo vnitra s obrovskou absencí vycvičených psů ve službě. A tak díky tomu bylo roku 1921 na Ministerstvu schváleno mnoho žádostí četníků chovat a brát s sebou do služby služebního psa. Ovšem pod podmínkou, že pes složí služební odbornou zkoušku před komisí. Hlavním důvodem povolení bylo zajištění bezpečnosti lidí v poválečném období.¹⁶⁰

S pomocí Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů se roku 1921 v Praze na Pankráci konaly první zkoušky policejních psů československého četnictva. O rok později, tedy roku 1922, byl přijat zkušební řád pro výcvik policejních a ušlechtilých psů československého četnictva. Každý pes, který byl využíván ke službě, byl povinen splnit přezkoušení podle tohoto řádu před zkušební komisí.¹⁶¹

¹⁵⁶ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*. s. 66.

¹⁵⁷ JEŽEK, Josef: *Instituce služebních psů u četnictva*. Bezpečnostní služba: časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnosti, 2, 1932, č. 1, s. 3.

¹⁵⁸ RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*. s. 88.

¹⁵⁹ RULC, Jiří: *Dějiny československé služební kynologie*. s. 67.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 68.

¹⁶¹ ŠTAUDINGER, Juraj: *Faktografický pohľad na služobnú kynológiu v československej republike*. In: <https://zsksr.sk/faktograficky-pohlad-na-sluzobnu-kynologiu-v-ceskoslovenskej-republike/> [cit. 9. 4. 2023].

Klub pěstitelů policejních a ušlechtilých psů položil základy praktického života nově budovaného psince. Avšak stále nebylo vyřešeno získání vhodného místa pro zřízení psince. Roku 1922 navázalo Ministerstvo vnitra kontakty s jinými institucemi, a přidalo tak první položku pro zřízení psince, a dokonce začalo přemýšlet o provizoriu, což se časem podařilo.¹⁶²

Bedřich Fromm, vrchní strážmistr a také odborník ve výcviku psů, zajistil v Nových Hradech (Jižní Čechy) vhodné podmínky pro vybudování kurzu pro výcvik služebních psů. Fromm byl jmenován cvičitelem těchto kurzů a v září roku 1922 byl poslán na dvouměsíční kurz v Berlíně-Röngentalu. V tomto ústavu se ale objevily potíže, a tak byl Fromm poslán do ústavu v Grünheide, kde kurz dokončil.

Mezi další organizace, které pomohly ke sdružování odborníků služební kynologie, patří Sportovní klub pro policejní a ušlechtilé psy v Praze. 7. října 1931 byl vydán Věštník četnictva, který povoloval vstup četníkům do této organizace. Pro výcvik služebních psů se pořádaly speciální 10denní kurzy. Po dokončení kurzu byl výcvik psa zahájen. Když byl pes zařazen na četnickou stanici musel být cvičen alespoň jednu hodinu denně.¹⁶³

Služební pes byl využíván pouze pokud byl očekáván pozitivní výsledek nebo pokud se jednalo o důležitý případ. Stopy byly chráněny a pokud byly starší než 50 hodin od jejich vzniku, tak pes již vyslán nebyl.¹⁶⁴ Služební pes byl rovněž doporučován ke zjišťování totožnosti osob. Služební psi nesměli být připouštěni či kryti bez souhlasu Ministerstva vnitra.¹⁶⁵

¹⁶² RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie*. s. 92.

¹⁶³ RULC, Jiří. *Dějiny československé služební kynologie*. s. 71.

¹⁶⁴ Tamtéž. s. 73.

¹⁶⁵ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie*. s. 95.

6.2 Výcvikové středisko Nové Hradky

Výcvikové středisko se nacházelo v Jižních Čechách a bylo zřízeno roku 1922 na základě dosavadních nevyhovujících podmínek výcviku psů četnictva. Středisko zřídilo Ministerstvo vnitra. Bedřichu Frommovi, vrchnímu strážmistru, se povedlo koupit pět velmi kvalitních chovných psů od soukromých chovatelů. Psi byli z Grünheide dopraveni do Nových Hradů. Výcvik začal 15. 1. 1923 a závěrečné zkoušky se konaly 9.–10. 3. 1923. Kurzu se účastnilo 13 lidí, devět soukromých a pět státních psů.¹⁶⁶ Hlavním cvičitelem byl Bedřich Fromm, odborným dozorem Oldřich Pinkas, kapitán z Ministerstva vnitra. V těchto dnech se konalo se i mnoho přednášek – místní zvěrolékař zde přednášel o hygieně, ošetřování a výživě psů, Bedřich Wage, vrchní poštovní správce, kynologický odborník a také člen Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů přednášel o chovu psů. První den zkoušek, tedy 9. 3., byly na programu poslušnost, doprovod zločince a obrany. Druhý den se konalo stopování. Tyto zkoušky se konaly před komisí. Předsedou komise byl podplukovník Josef Ježek, pozdější ministr vnitra.¹⁶⁷ Dalšími členy komise byli major Hubert Steffel a kapitán Oldřich Pinkas.¹⁶⁸

Aby byla schopnost psa uznána, byla stanovena bodová hranice. Při poslušnosti muselo být dosaženo alespoň 40 bodů, při doprovodu zločince a obraně alespoň 34 bodů a při stopování alespoň 11 bodů.¹⁶⁹ Po zkouškách Ministerstvo vnitra rozhodlo, který ze psů bude používán v bezpečnostní službě.¹⁷⁰

V této době se na každé pátrací stanici nacházel služební pes. Pokud měla jiná pátrací stanice auto či jiný dopravní prostředek, dopravili četníci služebního psa na příslušné místo činu dříve než místní pátrací stanice.¹⁷¹

¹⁶⁶ *Kurs pro výcvik policejních psů četnických v Nových Hradech*. Bratrství, 8, 1925, č. 7. s. 4.

¹⁶⁷ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie*, s. 107.

¹⁶⁸ RULC, Jiří. *Dějiny československé služební kynologie*, s. 79.

¹⁶⁹ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie*, s. 102.

¹⁷⁰ RULC, Jiří. *Dějiny československé služební kynologie*, s. 81.

¹⁷¹ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie*, s. 106.

Po zahájení výcviku v Nových Hradech 1923 již hovoříme o pojištění služebních psů. Do tohoto roku sloužili psi po úspěšném složení komisionální zkoušky. Do roku 1923 za veškeré škody, které pes způsobil zodpovídal majitel psa – tedy četník. Nově vzniklé pojištění se týkalo všech služebních i soukromých psů a také těch, kteří se teprve na službu chystali.¹⁷²

6.3 Chovatelská stanice v Prackovicích nad Labem

V roce 1953 byla založena ústřední kriminální službou chovná stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem.¹⁷³ Tato chovatelská stanice služebních psů se nachází mezi Lovosicemi a Ústím nad Labem na severu Čech. O založení chovatelské stanice rozhodlo tehdejší ředitelství Národní bezpečnosti. Za hlavní důvod zřízení lze považovat hlavně nedostatek možností nakoupit psy od civilních chovatelů a cvičitelů. Stanice nesla název „SNB“. Založením stanice byl pověřen strážmistr Miloslav Svášek. Ve stanici byl provozován hromadný a produkční chov služebních psů. Svášek i jeho následovníci jako například poručík František Dušánek kapitán Josef Citterbard nebo poručík Josef Hájek se potýkali s problémem nedostatku potřeb pro výživu psů, nedostatku materiálu na stavění kotců apod. Pavel Vápeník, major bakalář, převzal stanici roku 1998.¹⁷⁴ Roku 2012 byla chovatelská stanice uzavřela z ekonomických důvodů a chov se přesunul do chovatelské stanice v Domažlicích.¹⁷⁵

Roku 2018 po rekonstrukci přesídlila chovatelská stanice zpět do Prackovic nad Labem a vedoucím se stal Radek Fuksa. Tato stanice ročně poskytuje kolem 100 štěňat. Narozená štěňata mají za svým jménem název CHS neboli „od Policie České republiky“.¹⁷⁶

¹⁷² RULC, Jiří. *Dějiny československé služební kynologie*, s. 87.

¹⁷³ *Historie vzniku služební kynologie*. In: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php> [cit. 9. 4. 2023].

¹⁷⁴ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie*, s. 242–243.

¹⁷⁵ KROPÁČOVÁ, Eva. *Policie ČR slavnostně zahájila provoz nové chovatelské stanice v Prackovicích nad Labem*. In: <https://tydenikpolicie.cz/policie-cr-slavnostne-zahajila-provoz-nove-chovatelske-stanice-v-prackovicich-nad-labem/> [cit. 9. 4. 2023].

¹⁷⁶ FUKSA, Radek. *Sportovní a služební kynologie*. In: <http://www.fuksa-radek.cz/> [cit. 9. 4. 2023].

7 Závěr

Bakalářská práce ukázala, že historie služební kynologie je bohatá a plná zajímavých příběhů a událostí. V průběhu výzkumu jsem se dozvěděla o významných osobnostech, které přispěli k rozvoji této oblasti, jako například Theodor Rotter.

Cílem mé práce bylo přiblížit vznik a rozvoj služební kynologie. Na základě prostudované literatury a pramenů jsem došla k závěru, že psi byli nepostradatelným společníkem během válek již od dob starověku až po současnost. Během válek bylo několik druhů psů, a to tažní, sanitní, pátrací či obranní. V práci bylo rozebráno různé využití služebních psů v různých oblastech, jako je záchranářská kynologie, horská služba, pohraniční stráž či vojenské účely. Dále jsem se věnovala otázkám chování a výcviku služebních psů, které jsou klíčové pro úspěšné plnění jejich úkolů.

I naše česká kynologie má své problémy, stejně jako kynologie v jiných zemích. I u nás se řeší otázka postavení psa v lidské společnosti či problém omezení chovu psů a jejich špatné životní podmínky.

Celkově lze říci, že práce ukázala, že služební kynologie je důležitá oblast s bohatou historií a velkým potenciálem pro budoucnost. Výzkum v této oblasti je stále aktuální a potřebný pro rozvoj a zlepšování využívání psů jako služebních zvířat. Pes je bezpochyby neodmyslitelnou součástí našich životů. Poskytuje nám mnohostranný užitek, chrání náš domov a je nám věrným společníkem.

8 Seznam pramenů a literatury

Prameny

Bezpečnostní služba: časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnosti, 2, 1932, č. 1.

Bezpečnostní služba: časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnosti, 9, 1939, č. 3.

Bratrství, 8, 1925, č. 7.

Dějiny a současnost, 29, 2007, č. 9.

Jindřichohradecký speciál, 3, 2002, č. 9, 10, 11.

Myslivost, 56, 2008, č. 1.

Pes přítel člověka, 14, 1969, č. 3, 4, 5, 6, 8, 11.

Pes přítel člověka, 15, 1970, č. 2, 3, 4, 5.

Pes přítel člověka, 16, 1971, č. 1, 5, 8, 10, 11.

Pes přítel člověka, 17, 1972, č. 1, 2, 3, 8, 19.

Pes přítel člověka, 18, 1973, č. 6.

Pes přítel člověka, 21, 1977, č. 6, 11.

Pes přítel člověka, 16, 1991, č. 2.

Pes přítel člověka, 52, 2007, č. 3.

Pes přítel člověka, 54, 2009, č. 9.

Pes přítel člověka, 56, 2011, č. 3.

112: odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva, 14, 2015, č. 7.

112: odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva, 13, 2014, č. 10.

Literatura

CUNLIFFE, Juliette: *Encyklopedie psů*. Praha: Slovart, 2004.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina: *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019.

Kolektiv autorů: *Speciální výcviky psů*. Praha: Naše vojsko, 2021.

KOLLER, Jan: *Kynologická příručka*. Praha: SZN, 1979.

KOUDELOVÁ, Jiřina: *Německý ovčák II*. České Budějovice: Nová Forma, 2011.

KRAJNÍK, Václav: *Policajná kynológia: učebnica Policajnej kynológie pre študentov Akadémie Policajného zboru v Bratislave*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009.

KRYZÁNEK, Jiří: *Policejní pes – I. část*. Benešov: Jiří Kryzánek, 2020.

MACEK, Pavel – UHLÍŘ, Lubomír: *Dějiny policie a četnictva II., Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police History 1999.

MAKEŠ, Vladimír: *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2000.

PULEC, Martin: *Organizace a činnost ozbrojených pohraničních složek. Seznamy osob usmrčených na státních hranicích 1945–1989*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2006.

RULC, Jiří – ŠTAUDINGER, Juraj – NEVOLNÝ, Peter: *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014.

RULC, Jiří: *Dějiny služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2011.

STRAUS, Jiří – KLOUBEK, Martin: *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010.

STRAUS, Jiří – VAVERA, František: *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012.

STUHLÝ, Ivan: *Velká ilustrovaná kynologická encyklopedie*. Praha: Nutri PETS, 2015.

Internetové odkazy

Čtyřnozí četníci 3 – Aport. In: https://www.ecanis.cz/clanky/ctyrnozi-cetnici-aport_235.html?pid=83 [cit. 9. 4. 2023].

DORNIČOVÁ, Pavla: *Historie záchranné kynologie v ČR*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/historie-zachranarske-kynologie-v-cr_154.html [cit. 9. 4. 2023].

FUKSA, Radek. *Sportovní a služební kynologie*. In: <http://www.fuksa-radek.cz/> [cit. 09. 04. 2023].

HARE, Elizabeth – KELSEY, Kathleen M. – SERPELL, James A. – OTTO, Cynthia M: *Behaviour Differences Between Search and Rescue and Pet Dogs*. In: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fvets.2018.00118/full> [cit. 9. 4. 2023].

Historie vzniku služební kynologie. In: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php> [cit. 9. 4. 2023].

History of search dogs. In: <https://www.nsarda.org.uk/search-dogs/history-of-search-dogs/> [cit. 9. 4. 2023].

History of the FCI. In: <https://www.fci.be/en/History-of-the-FCI-1.html> [cit. 9. 4. 2023].

KATREVOVÁ, Iveta. *Záchranná kynologie má smysl 1.díl*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/zachranarska-kynologie-ma-smysl-1-dil_1490.html?pid=51 [cit. 9. 4. 2023].

KROPÁČOVÁ, Eva: *Policie ČR slavnostně zahájila provoz nové chovatelské stanice v Prackovicích nad Labem*. In: <https://tydenikpolicie.cz/policie-cr-slavnostne-zahajila-provoz-nove-chovatelske-stanice-v-prackovicich-nad-labem/> [cit. 9. 4. 2023].

PANÝRKOVÁ, Iveta. *Historie psích sportů 1. díl*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/historie-psich-sportu-i-dil_1402.html [cit. 9. 4. 2023].

Psi ve službách Pohraniční stráže – jak to bylo. In: https://www.ecanis.cz/clanky/psi-ve-sluzbach-pohranicni-straze-jak-to-bylo-_2332.html [cit. 9. 4. 2023].

RŮŽIČKA, Josef: *Psi horské služby*. In: <https://www.ifauna.cz/psi/clanky/r/detail/5209/psi-horske-sluzby/> [cit. 9. 4. 2023].

ŠOLC, Josef. *Psi na hranici*.

In: http://www.csla.cz/armada/ozbrojeneslozky/ps_psinahranici.htm [cit. 9. 4. 2023].

ŠTAUDINGER, Juraj: *Faktografický pohľad na služobnú kynológiu v československej republike*. In: <https://zsksr.sk/faktograficky-pohlad-na-sluzobnu-kynologiu-v-ceskoslovenskej-republike/> [cit. 9. 4. 2023].

TICHÁ, Vladimíra. *Kynologie v České republice*. In: <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/kynologie-v-ceske-republice-120> [cit. 9. 4. 2023].

TICHÁ, Vladimíra. *Něco z naší kynologické historie 1. díl*. In: https://www.ecanis.cz/clanky/neco-z-nasi-kynologicke-historie-1-dil_2211.html [cit. 9. 4. 2023].

9 Resumé

According to researchers, the dog is one of the earliest domesticated animals, as the first domesticated dogs date back to the Stone Age (roughly 3-4 million years BC). The dog used to roam around human dwellings and feed on scraps of food, or warn people of danger – humans gradually recognised these things and domestication occurred.

Gradually, people began to use the dog for various services – fishing, hunting game or breeding livestock, and thus different groups of dogs began to form - hunting, hound or guard dogs, etc.

Cynology began to develop before the First World War with the need to use dogs for various purposes. In 1882, the Society for the Breeding and Training of Dogs was founded, which was intended primarily for owners of breeding or hunting dogs.

The origin of cynology in the Czech lands is associated with hunting. However, dogs did not only hunt, but also tracked, patrolled or helped to rescue soldiers at the front. Such dogs had to be physically fit.

From the 19th century onwards, dogs also began to serve alongside police officers – most notably in Belgium, France and Germany. One of the first founders of gendarme cynology in the Czech lands is considered to be Theodor Rotter, who, among other things, pioneered the use of the German Shepherd Dog in searches.